

Lausunto PRT-Lami I-palkin käytöstä
NR-vaarnapalkissa -
RakMK B10 mukainen mitoitus

Tilaaja: PRT-Lami Oy

Tilaaaja PRT-Lami Oy
Leiviskäntie 2
92930 Pyhäntä

Tilaus 8.5.2008 / Jukka Sydänmetsä

Yhteyshenkilö VTT:ssä Ari Kevarinmäki
VTT Asiantuntijapalvelut
PL 1000
02044 VTT
Puh. 020 722 5566, Fax. 020 722 7003
ari.kevarinmaki@vtt.fi

Tehtävä **Lausunto PRT-Lami I-palkin käytöstä NR-vaarnapalkissa - RakMK B10 mukainen mitoitus**

Yleistä Tämä lausunto korvaa VTT:n aikaisemmin PRT-Lami I-palkin käyttöä NR-vaarnapalkissa koskeneen lausunnon nro VTT-S-08992-07.

Lausunto perustuu Ympäristöministeriön tyyppihyväksyntäpäätökseen nro YM174/6221/2004, siihen liitettyyn Titaniittikannatteiden tuoteselosteeseen, VTT:n lausuntoon nro RTE2823/04, PRT-Lami Oy:n testausselesteeseen "I-palkki-vaarnapalkin testausseleste 28.9.2007" ja VTT:n tekemiin laskennallisiin tarkasteluihin ja vertailulaskelmiin. Jukka Sydänmetsän, Erkki Varosen ja Ilkka Svalan allekirjoittamassa PRT-Lami Oy:n testausselesteessä on esitetty 12 tämän lausunnon mukaisen vaarnapalkin murtokuormitusten tulokset ja ko. palkkien mitoituslaskelmat. Testaukseen käytetty PRT-Lami Oy:n kuormituslaitteisto on kalibroitu VTT:n toimesta (VTT-S-05440-06).

Tämä lausunto koskee PRT-Lami I-palkin H300/70, H350/70, H400/70 tai H450/70 käyttöä 42 tai 45 mm paksun 2-osaisen 2-tukisen NR-vaarnapalkin vedetyn reunan sauvana (ks. esimerkit liitteessä). Vaarnapalkin puristetun reunan sauva on mitallistettua lujuuslajiteltua sahatavaraa, jonka korkeusmitta on 95 - 123 mm. PRT-Lami I-palkit ovat tyyppihyväksynnän mukaisia 300, 350, 400 tai 450 mm korkeita liimattuja Titaniittikannatteita, joissa on 6 mm paksu uumalevy ja 70 mm korkeat ja 42 tai 45 mm leveät paarteet. PRT-Lami I-palkin paarteet valmistetaan halkaistusta MT40 lujuusluokan sahatavarasta ja uumat HB.HLA1 tyyppin kovasta kuitulevystä.

Lausunto Yllämainitun aineiston perusteella VTT pitää PRT-Lami I-palkkia sopivana käytettäväksi kaksiosaisen naulalevyvaarnapalkin vetosauvana kosteusluokissa 1 ja 2 edellyttäen, että rakenteet muotoillaan, mitoitetaan ja valmistetaan lähteissä /1/, /2/ ja /3/ esitetyllä tavalla noudattaen tässä lausunnossa annettuja täydentäviä tai korvaavia ohjeita.

Rakenteelliset ohjeet I-palkillisessa NR-vaarnapalkissa käytetään yhtenäistä PRT-Lami I-palkkia, joka kiinnitetään toisesta paarteesta naulalevyillä sahatavarasauvaan. Vaarnapalkin sahatavarasauva voi olla naulalevyillä päittäisjatkettua. Vaarnapalkin liittoliittiminä käytettävien naulalevyjen kiinnityspituuden l_e tulee olla I-palkin paarteessa

vähintään 50 mm + c , kun c on naulalevyn sijoitustoleranssi ja kiinnityspituus l_e määritellään NR-suunnitteluohjeen /1/ kohdan 6.4 mukaisena naulalevyn keskimääräisenä peittopituutena reunaliitososassa.

I-palkin päädyissä käytetään sahatavarasta valmistettuja päätykalikoita, joiden pituus vastaa I-palkin korkeutta ja leveys on vähintään 70 mm. Päätykalikat kiinnitetään naulalevyillä I-palkin molempiin paarteisiin. Vaarnapalkki tuetaan päätykalikoiden tai päätykalikoiden ylitse jatkuvan sahatavarasauvan alta (ks. liitteen esimerkit).

I-palkin paarteisiin ei saa tehdä loveuksia, reikiä eikä muita heikentäviä työstöjä. Uuman keskelle voidaan tehdä enintään 150 mm kokoisia pyöreitä reikiä ≥ 400 mm välein, kuitenkin siten, että reiän etäisyys tuelta on vähintään $0,2L$, kun L on vaarnapalkin jänneväli.

Vaarnapalkki on suojattava varastoinnin ja kuljetuksen ajaksi vedeltä ja kosteudelta. Asennusaikana kannatteet on syytä suojata rakennustyön edetessä esim. kevytpeitteellä tai aluskatteella.

Mitoitus

I-palkillinen NR-vaarnapalkki mitoitetaan sellaisella RakMK B10:n mukaiseen suunnitteluun hyväksytyllä NR-suunnitteluohjelmalla, jossa käytetään NR-suunnitteluohjeiden kohdan 4.3 mukaista tarkennettua rakennemallitusta (esim. TVERTEX -ristikkosuunnitteluohjelma). Mitoituksessa palkkia tarkastellaan kaksiosaisena vaarnapalkkina, jonka I-palkkiosa mallinnetaan $h \times b$ kokoiseksi suorakaideprofiiliksi, kun h on I-palkin korkeus (300, 350, 400 tai 450 mm) ja b leveys (42 tai 45 mm). Suorakaideprofiiliksi mallinnettujen I-palkkien aikaluokan B lujuus- ja jäykkyysominaisuudet sekä 1200 mm naulalevyväliä vastaavat kiepahduskertoimet on esitetty taulukoissa 1 tai 2. Kiepahduskerroin k_{crit} on esitetty erikseen $b = 42$ ja 45 mm leveille palkeille.

Aikaluokassa C lujuus- ja jäykkyysominaisuudet saadaan kertomalla aikaluokan B arvot luvulla 1,3. Aikaluokassa A lujuusominaisuudet kerrotaan 0,7:llä kosteusluokassa 1 ja 0,5:llä kosteusluokassa 2. Aikaluokan A kimmomoduulit saadaan kertomalla aikaluokan B arvot kosteusluokassa 1 luvulla 0,6 ja kosteusluokassa 2 luvulla 0,5.

Aikaluokan A kiepahduskertoimet k_{crit} saadaan kertomalla taulukoissa 1 ja 2 esitetyt aikaluokan B arvot kosteusluokassa 1 luvulla 0,72 ja kosteusluokassa 2 luvulla 0,66. Aikaluokassa C voidaan käyttää aikaluokan B kiepahduskerrointa.

Kiepahduskerrointa k_{crit} käytetään I-palkin taivutustarkastelussa alueella, jossa

$$M_d \geq \frac{N_d \cdot H}{6}$$

kun M_d on I-palkin taivutusmomentti ja N_d on I-palkin normaalivoima (vetoa) ja H on I-palkin korkeus.

Alueella, jossa I-palkin taivutusmomentti $M_d \geq \frac{N_d \cdot H}{6}$, vaarnapalkin leikkausliittiminä käytettävien naulalevyjen välinen etäisyys saa olla enintään 1200 mm.

Taulukko 1. NR-vaarnapalkissa suorakaideprofiiliksi mallinnetun H300/70 ja H350/70 I-palkin lujuus- ja jäykkyysominaisuudet (N/mm^2) aika-luokassa B.

	H300/70		H350/70	
	kost.lk1	kost.lk 2	kost.lk 1	kost.lk 2
Taivutus f_{bk}	11,8	11,8	10,8	10,8
Veto f_{tk}	6,1	6,1	5,3	5,3
Veto $f_{t\perp k}$	0,4	0,4	0,4	0,4
Leikkaus f_{vk}	1,1	0,6	0,9	0,5
Kimmomoduuli E_k	4800	4400	4500	4100
Kimmomoduuli $\bar{E}$	6000	5400	5500	5100
Kiepahduskerroin $k_{crit}^{*})$ $b = 42$	0,70	0,65	0,57	0,51
	$b = 45 \text{ mm}$	0,76	0,71	0,64

*) Kun naulalevyjen välinen etäisyys on 1200 mm.

Taulukko 2. NR-vaarnapalkissa suorakaideprofiiliksi mallinnetun H400/70 ja H450/70 I-palkin lujuus- ja jäykkyysominaisuudet (N/mm^2) aika-luokassa B.

	H400/70		H450/70	
	kost.lk1	kost.lk 2	kost.lk 1	kost.lk 2
Taivutus f_{bk}	9,9	9,9	9,2	9,2
Veto f_{tk}	4,7	4,7	4,2	4,2
Veto $f_{t\perp k}$	0,4	0,4	0,4	0,4
Leikkaus f_{vk}	0,7	0,4	0,6	0,4
Kimmomoduuli E_k	4100	3800	3800	3500
Kimmomoduuli $\bar{E}$	5100	4700	4700	4300
Kiepahduskerroin $k_{crit}^{*})$ $b = 42$	0,45	0,40	0,37	0,32
	$b = 45 \text{ mm}$	0,52	0,46	0,42

*) Kun naulalevyjen välinen etäisyys on 1200 mm.

NR-suunnitteluohjeen /1/ mukaista taivutuslujuuden korottamista solmupisteen kohdalla ei saa soveltaa PRT-Lami I-palkille.

Naulalevyliitosten mitoituksessa I-palkille käytetään T40 lujuusluokan sahatavaraalle naulalevylausunnossa annettuja tartuntalujuuksia ja liitosjäykkyksiä. Naulalevyjen tehollinen tartuntapinta-ala I-palkin paarteessa lasketaan ottaen huomioon NR-suunnitteluohjeen mukaiset reuna- ja sijoitustoleranssivähennykset. Liitosalueen halkeamistarkastelussa (suunnitteluohjeen /1/ kohta 5.5) tarkasteltavan puun korkeusmittana h käytetään I-palkin kokonaiskorkeutta H .

Ei-rakenteellinen yhdistelmäpalkki

Mikäli naulalevyillä kiinnitetty yläosa on vain muodostamassa halutunlaista geometriaa I-palkille eikä sahatavaraosaa hyödynnetä vaarnapalkin rakenteellisenä osana, yhdistelmäpalkki mitoitetaan kuten normaali PRT-Lami I-palkki siten, että koko kuormitus otetaan I-palkilla. Tällöin palkin muotoilussa tulee kuitenkin noudattaa tässä lausunnossa esitettyjä vaarnapalkin rakenteellisia ohjeita ja kaikki naulalevyliitokset mitoitetaan vähintään NR-suunnitteluohjeen /1/ kaavan (6.44) mukaiselle asennusaikaiselle rasitukselle. Palkin päiden päätykalikoi-

den kiinnitysnaulalevyt mitoitetaan tukireaktivoimille olettaen yhdistelmäpalkin sahatavaraosa nollasauvaksi.

Yhdistelmäpalkissa I-palkin kiepahdustukivälinä voidaan laskelmissa käyttää naulalevyjen välistä etäisyyttä edellyttäen, että I-palkkiin kiinnitetty sahatavara-soiro on tuettu sivusuunnassa vähintään yhtä tiheästi. Mikäli sivutukina käytettävien naulalevyjen välinen etäisyys on enintään $10b$ (b on palkin leveys 42 tai 45 mm), I-palkin kiepahdusta ei tarvitse tarkistaa. Muutoin kiepahdustarkastelu tehdään RIL 120-2004 /3/ kohdan 5.13 mukaan.

Suunnitelma

NR-suunnitelmassa esitetään I-palkkiin liittyvät naulalevyt ja niiden sijoitus NR-suunnitteluohjeessa /1/ esitettyjen vaatimusten mukaisesti. Piirustuksessa esitetään I-palkin paarteiden ääriiviivat ja tunnuksiksi merkitään PRT-Lami I-palkki H300/70, H350/70, H400/70 tai H450/70. Suunnitelmassa viitataan tähän lausuntoon VTT-S-05825-08 sekä tyyppihyväksyntään YM174/6221/2004.

Laadunvalvonta

PRT-Lami I-palkin käyttö naulalevyrakenteessa tämän lausunnon mukaan edellyttää, että naulalevyrakenteen ulkoista laadunvalvontaa suorittava laitos on hyväksynyt sen valmistajakohtaisesti ja valmistuksessa ja laadunvalvonnassa noudatetaan voimassa olevien naulalevyrakenteiden valmistus- ja laadunvalvontaohjeiden lisäksi mahdollisia ulkoisen laadunvalvonnan edellyttämiä lisäohjeita.

Naulalevyrakenteissa käytettävät PRT-Lami I-palkit valmistetaan Inspecta Sertifiointi Oy:n ulkoisen laadunvalvonnan alaisuudessa ja ne merkitään ympäristöministeriön vahvistamalla tyyppihyväksyntämerkinnällä, tuotteen tyyppin osoittavalla merkinnällä, valmistajan nimellä ja valmistuspäivämäärällä. Naulalevyrakenteet merkitään niiden ulkoista laadunvalvontaa suorittavan laitoksen edellyttämällä tavalla.

Voimassaolo

Tämä lausunto on voimassa toistaiseksi kuitenkin enintään 31.3.2010 saakka.

Espoo, 27.6.2008

Lasse Mörönen
Erikoistutkija

Ari Kevarinmäki
Erikoistutkija

Viitteet

- /1/ Naulalevyrakenteiden suunnitteluohjeet - RakMK:n ohjeisiin B10 perustuva rajatilamitoitus. SFS-Sertifiointi Oy, 6.10.1999, päivitetty 27.8.2001.
- /2/ SFS-EN 14250:2004. Puurakenteet. Tuotevaatimukset esivalmisteisille naulalevyrakenteille. Suomen Standardoimisliitto.
- /3/ RIL 120-2004. Puurakenteiden suunnitteluohjeet. Suomen rakennusinsinöörien liitto RIL r.y. 2004.

Liite

Esimerkkejä PRT-Lami I-palkin käytöstä NR-vaarnapalkissa, 3 s.

Jakelu

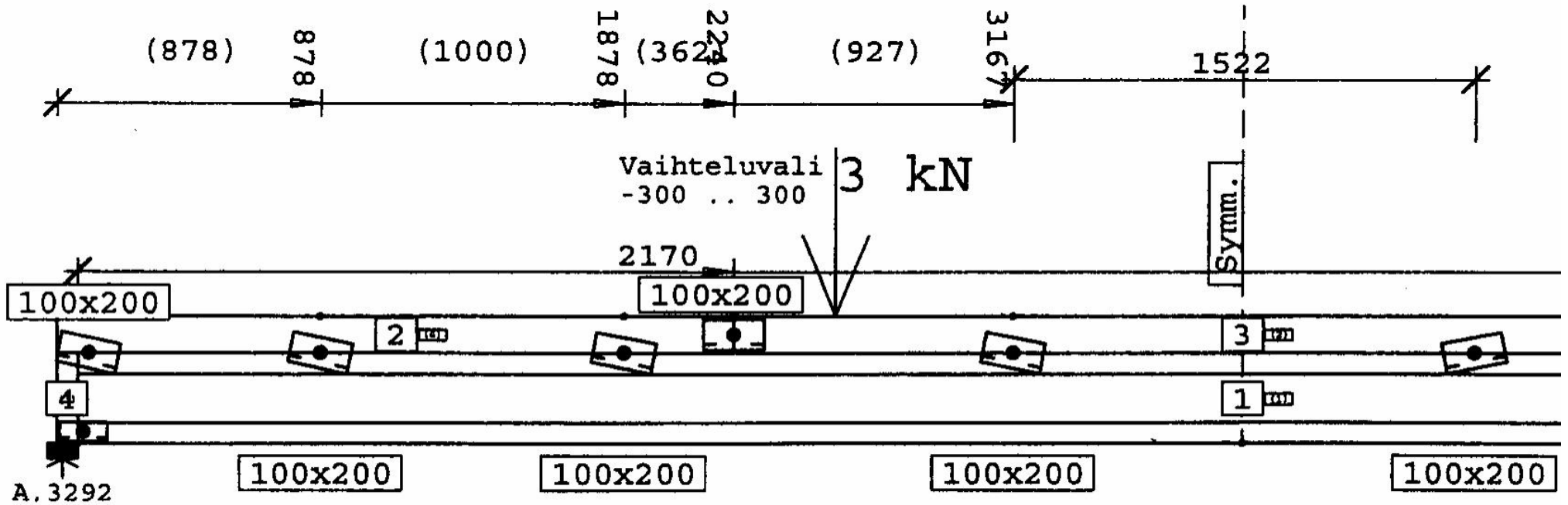
Tilaaaja
VTT/Arkisto

Alkuperäinen
Alkuperäinen

Levy	LeveysxPituus	Kpl
M 18 H	65 x 160	4
M 18 H	100 x 200	20
	Summa	24
Yhteensa 24 kpl = 0.44 m2		

Puutavaratil. 139 dm3

PUUTAVARA JA LUJUUSLUOKAT
 Alapaarteet
 (1) 42x300 V30
 Ylapaarteet
 (2) 42x122 T24
 (3) 42x122 T24
 Diagonaalit
 (4) 42x70 T24

Puutavaratil. 62 dm³

PUUTAVARA JA LUJUUSLUOKAT

Alapaarteet

(1) 42x300 TP3

Ylapaarteet

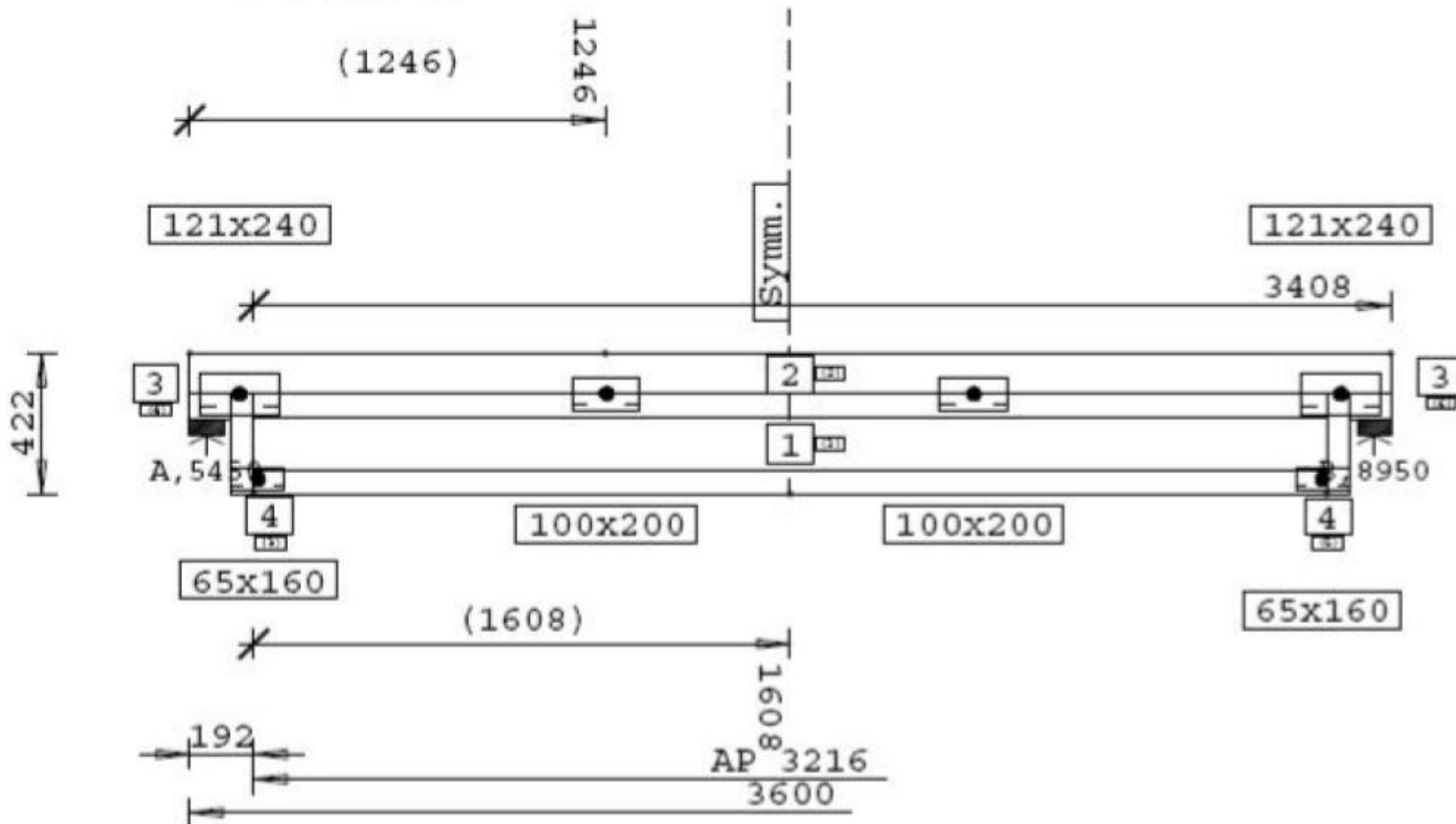
(2) 42x122 T30

Diagonaalit

(3) 42x122 T24

(4) 42x70 T24

Levy	LeveysxPituus	Kpl
M 18 H	65 x 160	4
M 18 H	100 x 200	4
M 18 H	121 x 240	4
	Summa	12
Yhteensa		12 kpl = 0.24 m ²

PUUTAVARA JA LUJUUSLUOKAT
 Alapaarteet
 (1) 42x300 TP3
 Ylapaarteet
 (2) 42x122 T30
 (3) 42x122 T30
 Diagonaalit
 (4) 42x122 T24
 (5) 42x70 T24
 (6) 42x122 T24

Levy	LeveysxPituus	Kpl
M 18 H	65 x 160	4
M 18 H	100 x 200	10
M 18 H	121 x 280	4
	Summa	18

